

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Rundskriv

Krav til finansforetakenes utlånspraksis for forbrukslån

RUNDSKRIV:

5/2019

DATO:

25.04.2019

Korrigert 29.04.2019

RUNDSKRIVET GJELDER FOR:

Banker

Kredittforetak

Finansieringsforetak

Filialer av utenlandske finansforetak

Kredittinstitusjoner som driver

grensekryssende virksomhet

fra en annen EØS-stat

FINANSTILSYNET

Postboks 1187 Sentrum

0107 Oslo

Innledning

Finansdepartementet fastsatte 12. februar 2019 ny forskrift om krav til finansforetakenes utlånspraksis for forbrukslån. Forskriften trådte i kraft samme dato, og den skal gjelde til og med 31. desember 2020. Finansforetakene skal senest ha tilpasset seg forskriften innen 15. mai 2019.

Dette rundskrivet erstatter rundskriv 5/2017 om Finanstilsynets retningslinjer for forsvarlig utlånspraksis for forbrukslån.

Finansdepartementet og Finanstilsynet har mottatt mange spørsmål om forståelsen av bestemmelsene i forskriften. Finanstilsynet gir i dette rundskrivet noen kommentarer til bestemmelsene i forskriften. I tillegg fastsettes i medhold av finanstilsynsloven § 3 (lov 7. desember 1956 nr. 1) krav til rapportering til Finanstilsynet av bruken av fleksibilitetsbestemmelsen i § 8 i forskriften.

Merknader til forskriften

Til § 1 Virkeområde

Forskriften gjelder for alle finansforetak som tilbyr usikret kreditt til forbrukere i Norge, herunder filialer av utenlandske finansforetak og finansforetak som driver grensekryssende virksomhet i Norge.

Med usikret kreditt menes nedbetalingslån og rammelån, herunder kreditt knyttet til kreditt- og betalingskort. Forskriften gjelder ikke når finansforetak yter usikret kreditt der kreditten gis rente- og kostnadsfritt. Rente- og kostnadsfri kreditt omfatter blant annet kostnadsfrie betalingskort der kunden skal betale totalt beløp ved fakturering, og kunden, ved manglende betaling, må betale forsinkelsesrenter etter lov om renter ved forsinket betaling.

Til § 2 Betjeningsevne

Finansforetaket skal ikke yte forbrukslån dersom kunden ikke vil ha tilstrekkelige midler til å dekke normale utgifter til livsopphold ved en renteøkning på 5 prosentpoeng på kundens samlede gjeld. For å kunne beregne kundens betjeningsevne, må finansforetaket innhente opplysninger om all gjeld kunden har og rente- og avdragsvilkårene i de enkelte låneavtalene. Dersom informasjonen ikke kan hentes i registre, må informasjonen innhentes fra kunden.

For rammekreditter, herunder kredittkortavtaler, skal full utnyttelse av samlede rammer ligge til grunn for vurderingen av kundens betjeningsevne.

Til § 3 Gjeldsgrad

Finansforetaket skal ikke yte forbrukslån dersom kundens samlede gjeld overstiger fem ganger årsinntekt. Også ved beregningen av kundens gjeldsgrad skal finansforetaket legge til grunn samlet utnyttelse av rammekreditter, herunder kredittkortavtaler.

Til § 4 Avdrag

Finansforetaket skal kreve månedlig nedbetaling av forbrukslånet. Dette gjelder for alle typer lån, også for kredittkortgjeld. Avdragsplikten for kredittkortgjeld er den samme som for rammekreditter.

For rammekreditter skal finansforetaket beregne minimumsbeløpet som kunden skal betale hver måned basert på benyttet kreditt. Det skal utgjøre et beløp som vil medføre at kunden nedbetaler saldoen i løpet av 5 år ved nedbetaling som serielån. Det er saldoen til enhver tid finansforetaket skal bruke ved beregningen av avdraget hver måned. Avdragsberegningen vil være uavhengig av kundens totale låneramme.

Bestemmelsens første ledd er ikke til hinder for at finansforetaket gir avdragsutsettelse på grunn av omstendigheter som inntreffer i lånets løpetid og som midlertidig forverrer kundens betalingsevne. Det er stilt spørsmål om hva som ligger i begrepet "midlertidig forverring av kundens betalingsevne", herunder om omstendigheter som separasjon/skilsmisse/skifte/uførhet/arbeidsledighet kan omfattes. Bestemmelsen omfatter slike forhold såfremt dette er omstendigheter som inntreffer "i lånets løpetid", og omstendighetene verken var eller burde vært kjent for finansforetaket i forbindelse med vurderingen av kundens betalingsevne. Adgangen til å gi avdragsutsettelse gjelder bare ved midlertidig forverring av kundens betalingsevne. Ved varig nedsatt betalingsevne må finansforetaket vurdere låneforholdet på nytt.

Til § 5 Refinansiering

Finansforetak har adgang til å tilby refinansiering av et lån, selv om det nye lånet ikke oppfyller ett eller flere av vilkårene i § 2, § 3 og § 4. Forskriften setter som krav at det nye lånet:

1. ikke overstiger det eksisterende lånet eller lånenes størrelse på refinansieringstidspunktet og
2. ikke øker summen av renter, gebyrer og andre kostnader som kunden skal betale i forhold til summen av kostnadene ved nedbetaling av eksisterende gjeld.

For rammekreditt, herunder kredittkort, er det eksisterende lånet på refinansieringstidspunktet faktisk utestående gjeld og ikke den totale rammen kunden har. Bestemmelsens punkt 1 er ikke til hinder for at det nye lånet kan omfatte dokumenterbare kostnader (renter, gebyrer etc.) påløpt på lånene som skal refinansieres.

Summen av renter, gebyrer og andre kostnader skal beregnes for hele lånets gjenværende løpetid og sammenlignes med tilsvarende sum av kostnader for det nye lånets totale løpetid. Det er ikke kundens månedlige kostnader som skal sammenlignes. Det forutsettes at finansforetaket innhenter informasjon om faktiske kostnader og nedbetalingsprofil på hvert enkelt lån som skal refinansieres. Ved refinansiering av rammelån hvor det ikke er avtalt nedbetaling, skal foretaket legge til grunn nedbetaling som ordinært serielån over maksimalt 10 år for å fastslå de totale kostnadene på lånet som refinansieres.

Finansforetaket som yter lån til refinansiering, skal utbetale lånet til kreditor(ene) og ikke til låntaker. Finansforetaket har plikt til å påse at lånet/lånene som refinansieres, blir avsluttet. Det samme gjelder for ubenyttede trekkrettigheter på rammelån, herunder kredittkort.

Til § 6 Kredittkort med lav kredittramme

Forskriften fastsetter at kravene i §§ 2 og 3 til betjeningsevne og gjeldsgrad ikke gjelder ved innvilgelse av kredittkort med kredittramme inntil kr 25 000,-, forutsatt at kunden ikke har andre kredittkort. Henvisningen i annet ledd til finansavtaleloven §§ 46b og 47 innebærer at finansforetakets plikt til å vurdere kundens kredittverdighet og eventuell plikt til å fraråde kredittavtalen, gjelder uavhengig av forskriftens bestemmelser.

Til § 7 Dokumentasjon

Det er ikke fastsatt egne krav til dokumentasjonen som kreves for å vise at kravene til betjeningsevne, gjeldsgrad og avdrag er oppfylt, men dokumentasjonen må inneholde tilstrekkelig informasjon til at foretaket selv og Finanstilsynet har mulighet til å kontrollere at forskriftens krav blir fulgt opp.

Til § 8 Fleksibilitet

Finansforetaket kan yte forbrukslån som ikke oppfyller ett eller flere av vilkårene i § 2, § 3 og § 4 for inntil 5 prosent av verdien av innvilgede lån hvert kvartal. For rammekreditter skal innvilget ramme legges til grunn ved beregningen av innvilgede lån.

Det er kun nye usikrede forbrukslån som skal inngå i beregningen av fleksibilitetskvoten. Andre lån som finansforetaket tilbyr, skal ikke inngå i beregningen. Videre er det kun forbrukslån innvilget til personer som bor i Norge som skal medregnes.

Med "innvilget" skal forstås lån hvor det foreligger bindende avtale mellom finansforetaket og kunden, det vil si lånetilbud som er akseptert av kunden. Dette vil i all hovedsak være utbetalte lån i perioden. For forbrukslån vil antall lånetilsagn som regel være langt høyere enn antall lån hvor det inngås avtale med kunden. Det er derfor viktig at beregningen av fleksibilitetskvoten kun tar utgangspunkt i lånetilbudene som er akseptert av kunden. Dette er det samme utgangspunktet som ved beregningen av fleksibilitetskvoten etter boliglånsforskriften.

Hvis betingelsene for etablerte lån blir endret slik at det oppstår avvik fra ett eller flere av vilkårene i §§ 2, 3 og 4, skal også disse lånene tas med i beregningen. Dette gjelder ikke lån som gis i samsvar med kravene i § 5 Refinansiering. Økning av eksisterende lån skal betraktes som inngått avtale om (innvilgelse av) nytt lån.

Finansforetaket skal fastsette rammer og retningslinjer for innvilgelse av lån i henhold til fleksibilitetskvoten.

Rapportering

Finansforetakets interne overvåking

Det følger av forskriften § 8 at finansforetakene hvert kvartal skal rapportere til styret eller ledelsen for utenlandske finansforetak om hvor stor andel av verdien av innvilgede forbrukslån som er innvilget etter fleksibilitetsbestemmelsen. Finanstilsynet forutsetter at

styrer rapporten foreligger senest innen utgangen av den påfølgende måneden etter hvert kvartals slutt.

Finansforetaket må utforme styrerapporteringen slik at styret eller ledelsen for utenlandske foretak kan kontrollere at utlånsvirksomheten er i samsvar med kravene i forskriften og foretakets interne rammer og retningslinjer. Rapporteringen etter § 8 i forskriften må minst omfatte opplysningene i tabellen under for henholdsvis nedbetalingslån og rammekreditter.

Rapportering av forbrukslån omfattet av § 8 i forbrukslånsforskriften (tall i 1 000 kroner)		
	Nedbetalingslån	Rammekreditter
Bryter kun med § 2 (betjeningsevne)		
Bryter kun med § 3 (gjeldsgrad)		
Bryter kun med § 4 (avdrag)		
Bryter både med § 2 og § 3		
Bryter både med § 2 og § 4		
Bryter både med § 3 og § 4		
Bryter både med § 2, § 3 og § 4		
Totale forbrukslån omfattet av § 8		
Totale forbrukslån innvilget* i kvartalet		

* Med "innvilget" skal forstås lån hvor det foreligger bindende avtale mellom finansforetaket og kunden, det vil si lånetilbud som er akseptert av kunden.

Finanstilsynets overvåking

Finanstilsynet vil følge opp etterlevelsen av forskriften gjennom stedlige tilsyn, ved innhenting av styrerapportene på ad hoc-basis og ved å etablere kvartalsvis rapportering fra de største tilbyderne av forbrukslån i det norske markedet. Foretakene som omfattes av den kvartalsvise rapporteringen, er varslet særskilt.

